Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2026/2836

26.5.2026

Obvestilo Komisije

Smernice za izvajanje okvirne direktive o vodah pri izdajanju dovoljenj za nove projekte in obstoječe dejavnosti s posebnim poudarkom na rudarskem sektorju

(Besedilo velja za EGP)

(C/2026/2836)

Uvod

V akcijskem načrtu RESource EU ([1]) se je Komisija zavezala, da bo predstavila „smernice za zagotovitev enostavnejšega in bolj harmoniziranega izvajanja zakonodaje EU o izdajanju okoljskih dovoljenj v državah članicah, vključno z vidiki, povezanimi z rudarskim sektorjem.“ Z njimi bi se morale zmanjšati negotovosti glede postopkov in meril ocenjevanja, potrebnih za izvedbo okoljskih presoj, ki izhajajo iz okvirne direktive o vodah ([2]).

Cilj te pobude je podpreti splošno odpornost Evrope na podlagi trdnega in jasnega regulativnega okvira za vodno politiko, evropske strategije za odpornost v zvezi z vodo ter našega cilja, da zmanjšamo odvisnost od fosilnih goriv in uvoza kritičnih surovin, potrebnih za pospešitev energetskega prehoda. Sedanje nedosledno izvajanje okvirne direktive o vodah v državah članicah in med njimi vpliva na odpornost v zvezi z vodo ter na stroške in verjetnost pridobitve dovoljenja, kar so ključni vidiki, na katerih temeljijo naložbene odločitve, zlasti v sektorju kritičnih surovin ([3]), kakor je opredeljen v aktu o kritičnih surovinah ([4]).

Za reševanje navedenih izzivov te smernice proučujejo določbe okvirne direktive o vodah in dveh „hčerinskih“ direktiv, tj. direktive o podzemni vodi ([5]) in direktive o okoljskih standardih kakovosti ([6]), kakor so bile nazadnje spremenjene z Direktivo (EU) 2026/805 ([7]), ki ureja izdajanje dovoljenj za nove projekte ali dejavnosti.

Te smernice temeljijo na ustaljeni sodni praksi Sodišča Evropske unije glede razlage prava EU, v skladu s katero je treba pri razlagi določbe upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilje, ki jih uresničuje akt, katerega del je ([8]).

Te smernice ne nadomeščajo, dopolnjujejo ali spreminjajo določb zadevne zakonodaje, ki edine določajo veljavne pravne obveznosti. Ne smejo se obravnavati ločeno, temveč jih je treba brati v povezavi z ustrezno zakonodajo, in ne predstavljajo samostojne reference. Za dokončno razlago prava EU je pristojno samo Sodišče Evropske unije.

([1]) COM(2025) 945 final, Akcijski načrt RESourceEU – Pospeševanje naše strategije za kritične surovine za prilagoditev novi realnosti.
([2]) Direktiva 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1).
([3]) SWD(2023) 161 final, Poročilo o oceni učinka, spremni dokument k predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami ter spremembi uredb (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 in (EU) 2019/1020.
([4]) Uredba (EU) 2024/1252 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi okvira za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami ter spremembi uredb (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 in (EU) 2019/1020 (UL L 1252, 3.5.2024).
([5]) ([5]) Direktiva 2006/118/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem (UL L 372, 27.12.2006, str. 19).
([6]) ([6]) Direktiva 2008/105/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. decembra 2008 o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike (UL L 348, 24.12.2008, str. 84).
([7]) Direktiva (EU) 2026/805 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2026 o spremembi Direktive 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike, Direktive 2006/118/ES o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem ter Direktive 2008/105/ES o okoljskih standardih kakovosti na področju vodne politike (UL L, 2026/805, 20.4.2026, str. 1). Če so se zaradi nedavnih sprememb veljavne določbe spremenile, se obravnavajo le nove določbe, čeprav jih lahko države članice v nacionalno zakonodajo prenesejo še do decembra 2027.
([8]) Sodba KRONE-Verlag, C-65/20, ECLI:EU:C:2021:471, točka 25.

Cilj teh smernic je zmanjšati negotovosti glede bistvenih elementov in postopkov, potrebnih za izvedbo okoljskih presoj, ki izhajajo iz okvirne direktive o vodah. Obravnavajo tudi veljavne določbe, ki državam članicam omogočajo, da določijo manj stroge okoljske cilje, kadar ni izvedljivih ukrepov za doseganje dobrega stanja voda (tj. kadar ukrepi za izboljšanje stanja ne obstajajo) ali je dobro stanje mogoče doseči le z nesorazmernimi stroški. To je še posebej pomembno pri obnovitvi dovoljenj za obstoječe obrate ali dejavnosti. Poleg tega se z najnovejšimi spremembami okvirne direktive o vodah, direktive o okoljskih standardih kakovosti in direktive o podzemni vodi uvajajo dodatne možnosti za izjeme, za katere je primerno zagotoviti dodatne smernice, da bi se v državah članicah usklajeno izvajale.

Komisija bo v sodelovanju z državami članicami, zlasti v okviru skupne strategije izvajanja za izvajanje okvirne direktive o vodah, na primer pri reviziji predhodno dogovorjenih smernic, pripravljenih v okviru skupne strategije izvajanja ([9]), pa tudi v okviru strukturiranih dialogov o vodah, spodbudila učinkovitejše in primerljivejše izvajanje presoj, povezanih z okvirno direktivo o vodah, pri izdajanju dovoljenj za projekte na področju kritičnih surovin.

Iste razlage Komisije se lahko smiselno uporabljajo tudi za druge projekte ali dejavnosti, vključno s tistimi, povezanimi s strateškimi sektorji, ki se spodbujajo v okviru direktive o energiji iz obnovljivih virov III ([10]), akta o čipih ([11]) ali akta o neto ničelni industriji ([12]).

Smernice dopolnjujejo stalna prizadevanja Komisije za pospešitev izdajanja dovoljenj, vključno z nedavnim predlogom uredbe o pospešitvi okoljskih presoj ([13]), v katerem se predlagajo poenostavljeni in pospešeni postopki, ki zajemajo enotne kontaktne točke, digitalizacijo in hitrejše postopke, za strateške sektorje pa tudi določbe o prevladujočem javnem interesu, tihi odobritvi in reševanju sporov.

Čeprav so v okvirni direktivi o vodah določene štiri različne opredelitve pojma „stanje“, tj. *ekološko* in *kemijsko* stanje za površinske vode ter *količinsko* in *kemijsko* stanje za podzemne vode, se te smernice osredotočajo na kemijsko stanje površinskih in podzemnih voda, saj je bilo največ težav navedenih prav v zvezi s projekti, ki bi lahko vplivali na kemijsko stanje.

Smernice so zasnovane na osmih vprašanjih, ki izhajajo iz težav, o katerih so poročali deležniki v okviru vlog za nova dovoljenja ali obnovitev obstoječih. Ponujajo rešitve na podlagi razlage različnih določb iz okvirne direktive o vodah, direktive o podzemni vodi in direktive o okoljskih standardih kakovosti. Pojasnjujejo zlasti obstoječo prožnost, ki jo imajo države članice pri ocenjevanju kemijskega stanja in njegovega morebitnega poslabšanja, pri čemer poudarjajo, da je treba cilje okvirne direktive o vodah doseči na ravni vodnega telesa kot celote. V zvezi s tem opozarjajo, da se v direktivi o okoljskih standardih kakovosti priznava, da nekatere rudarske ali industrijske dejavnosti morda ne morejo zmanjšati koncentracije enega ali več onesnaževal v odpadnih vodah pod okoljski standard kakovosti (OSK), določen z zakonodajo, tako da so v bližini mesta izpusta presežene trenutne koncentracije onesnaževal. Zato so v navedeni direktivi določena „območja mešanja“, znotraj katerih je prekoračitev OSK za onesnaževalo s tega mesta izpusta dopustna, če je skladnost z OSK zagotovljena v vodnem telesu kot celoti. V smernicah je tudi poudarjeno, da je treba pri določanju standardov kakovosti ali ocenjevanju skladnosti upoštevati koncentracije naravnega ozadja in biološko razpoložljivost, da se standardi kakovosti ne bi določili na nepotrebno strogi ravni in bi se zagotovila pravilna ocena skladnosti.

Poleg tega so v smernicah pojasnjeni zahteve glede izdajanja dovoljenj na podlagi okvirne direktive o vodah, obstoječa prožnost na podlagi člena 4(7) ter na novo uvedena člena 4(7a) in 4(7b), na podlagi katerih lahko države članice odobrijo projekte, ki lahko povzročijo poslabšanje stanja vodnega telesa. Pojasnjeno je, kako je mogoče s tako prožnostjo olajšati rudarske projekte in projekte obdelave kovin, tudi glede posrednega kemijskega poslabšanja, hkrati pa je znova poudarjeno, da okvirne direktive o vodah ni mogoče razlagati tako, da dopušča poslabšanje kemijskega stanja vodnega telesa zaradi neposrednega odvajanja onesnaževal.

([9]) WFD – Knjižnica.

([10]) Direktiva (EU) 2023/2413 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o spremembi Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 in Direktive 98/70/ES glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov ter razveljavitvi Direktive Sveta (EU) 2015/652 (UL L, 2023/2413, 31.10.2023).

([11]) Uredba (EU) 2023/1781 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o vzpostavitvi okvira ukrepov za okrepitev evropskega polprevodniškega ekosistema in spremembi Uredbe (EU) 2021/694 (UL L 229, 18.9.2023, str. 1).

([12]) Uredba (EU) 2024/1735 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev ekosistema proizvodnje neto ničelnih tehnologij Evrope in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (UL L, 2024/1735, 28.6.2024).

([13]) Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o pospešitvi okoljskih presoj (COM(2025) 984 final).

Smernice nazadnje pojasnjujejo, da se lahko za obstoječe dejavnosti, vključno z rudarskimi, pri preverjanju dovoljenj ali odobritev uporabljajo tudi druge izjeme. To pomeni, da se lahko v skladu s členom 4(4) in (5) podaljšanja rokov po letu 2027 (če jih utemeljujejo naravne razmere) in manj strogi okoljski cilji pod določenimi pogoji določijo tudi po letu 2027.

V nadaljevanju je navedenih osem vprašanj, na katerih so smernice zasnovane:

1. Kako se opravi ocena kemijskega stanja glede neposlabšanja?

2. Kako države članice opredelijo onesnaževala, značilna za povodje, za površinske vode in onesnaževala, ki zadevajo nacionalno raven, za podzemne vode?

3. Kako se lahko pri določanju okoljskih standardov kakovosti (OSK) ali ocenjevanju skladnosti upoštevajo koncentracije naravnega ozadja in biološka razpoložljivost?

4. Kako se lahko z določitvijo območij mešanja olajša izdajanje dovoljenj, ne da bi se ogrozilo doseganje splošnega cilja direktive?

5. Kaj zahteva okvirna direktiva o vodah glede izdaje dovoljenj?

6. Katere različne možnosti prožnosti predvideva direktiva, da bi se omogočile nove dejavnosti trajnostnega gospodarskega razvoja?

7. Katere nove izjeme so bile pred kratkim uvedene ter kako lahko pomagajo rudarskemu sektorju in sektorju obdelave kovin?

8. Kakšno prožnost še omogoča okvirna direktiva o vodah, da bi se lahko dovoljenja za obstoječe dejavnosti in obrate obnovila ali podaljšala?

1. **Kako se opravi ocena kemijskega stanja glede neposlabšanja?**

Pravne določbe in ustrezna sodna praksa Sodišča Evropske unije:

člen 2(10) in (12), člen 2(24) in (25), člen 4(1)(a)(i) in 4(1)(b)(i), člen 8(1) in (2) ter prilogi II in V k okvirni direktivi o vodah 2000/60/ES, člen 3(1) direktive o podzemni vodi (Direktiva 2006/118/ES), kakor je bila nedavno spremenjena v členu 3(1), točka (c), in členu 3, nova odstavka (1a) in (1b), ter povezanih prilogah, člen 3(1a) direktive o okoljskih standardih kakovosti (Direktiva 2008/105/ES), kakor je bila nedavno spremenjena v členu 3(1a), točka (iii) in točka (iv), ter v zadnjem odstavku člena 3(1a) in z njim povezanih prilogah, pa tudi nova opredelitev pojma „poslabšanje stanja vodnega telesa“ iz člena 2(43) okvirne direktive o vodah.

Ustrezna sodna praksa Sodišča Evropske unije: sodbi z dne 1. julija 2015, Weser, C-461/13, in z dne 28. maja 2020, Land Nordrhein-Westfalen, C-535/18.

Razlaga Komisije:

Ocena kemijskega stanja površinskih voda za okoljske cilje iz člena 4 okvirne direktive o vodah temelji na skladnosti z OSK, določenimi za snovi, opredeljene na ravni EU, in od 21. decembra 2027 ([14]) na skladnosti z nacionalnimi standardi, določenimi za snovi, ki so jih države članice opredelile kot onesnaževala, ki zadevajo nacionalno raven, t. i. onesnaževala, značilna za povodje. **Ocena kemijskega stanja podzemnih voda** temelji na skladnosti s standardi kakovosti, določenimi na ravni EU, ter vrednostmi praga, ki jih države članice določijo za onesnaževala, ki zadevajo nacionalno raven. Opozoriti je treba, da se ti standardi kakovosti na podlagi okvirne direktive o vodah uporabljajo na ravni vodnega telesa in da se OSK ne more samodejno uporabljati kot mejna vrednost emisij na ravni posameznih obratov ali dejavnosti.

([14]) Direktiva (EU) 2026/805. Če so se zaradi nedavnih sprememb veljavne določbe spremenile, se obravnavajo nove določbe, čeprav lahko države članice določbe v nacionalno zakonodajo prenesejo še do decembra 2027.

Pri navajanju **harmoniziranih standardov kakovosti EU in rokov za skladnost za onesnaževala na ravni EU v površinskih in podzemnih vodah** ([15]) je treba upoštevati, da se lahko za onesnaževala na ravni EU, uvedena po prvotnem sprejetju direktive o okoljskih standardih kakovosti in direktive o podzemni vodi, uporabljajo daljši roki za skladnost in časovno omejene izjeme. Povzetek teh rokov je v Prilogi I k tem smernicam.

Države članice stanje vodnega telesa ocenijo na podlagi rezultatov spremljanja stanja. Morebitno poslabšanje stanja zaradi projekta pa ocenijo na podlagi modeliranja ali strokovne ocene pričakovanega stanja po izvedbi projekta. Okvirna direktiva o vodah daje državam članicam razmeroma široko diskrecijsko pravico glede **spremljanja stanja v površinskih in podzemnih vodah**, na primer glede morebitnega združevanja vodnih teles, števila in lokacije merilnih mest, elementov kakovosti, ki jih je treba spremljati, ter priporočene pogostosti spremljanja. To omogoča prilagoditev lokalnim razmeram.

Ocena skladnosti dobrega kemijskega stanja se opravi na ravni celotnega vodnega telesa, pri čemer se upoštevajo rezultati reprezentativnih merilnih mest v njem, izbranih tako, da izražajo velikost in vpliv obremenitve kot celote ([16]).

Države članice so v skladu z okvirno direktivo o vodah odgovorne za opredelitev vodnih teles na podlagi značilnosti posameznega vodnega območja. To storijo v skladu z opredelitvami pojmov iz člena 2 okvirne direktive o vodah ([17]) in splošnimi pravili iz Priloge II k okvirni direktivi o vodah. Glavni namen opredelitve pojma „vodna telesa“ je omogočiti, da se stanje natančno opiše in primerja z okoljskimi cilji. Okvirna direktiva o vodah dopušča, da se telesa površinske vode določijo po dveh sistemih (sistema A in B), pri čemer eden temelji predvsem na velikosti, drugi pa na prožnejših merilih z enakovrednim učinkom ([18]). Pri določitvi teles podzemne vode pa zaradi njihovih značilnosti dopušča večjo prožnost. Za opredelitev vodnih teles so na voljo dodatne smernice ([19]). Opozoriti je treba, da lahko na to oceno vpliva velikost vodnega telesa, ki jo države članice določijo v skladu z navedenimi pravili.

Cilji okvirne direktive o vodah, vključno z načelom o neposlabšanju iz člena 4(1), se uporabljajo za vodna telesa, ne pa za posamezne obrate kot take. Ne glede na to se je v sodni praksi jasno pokazalo, da obveznost držav članic, da zagotovijo neposlabšanje stanja vodnih teles, zajema posamezne projekte, ki se lahko odobrijo, kadar se to zahteva v skladu s sistemom odstopanj iz člena 4 ([20]). Okvirna direktiva o vodah hkrati uporablja celosten pristop k nadzoru nad onesnaževanjem. Pri ocenjevanju vpliva novih projektov ali novih dejavnosti na kemijsko stanje zadevnega vodnega telesa bi morale države članice upoštevati **vse obstoječe vire onesnaževanja**, ki vplivajo na isto vodno telo, in potencial teh virov za zmanjšanje onesnaževanja.

To pomeni, da lahko države članice izdajo dovoljenja za nov projekt, ki bi povzročil novo odvajanje, olajšajo tako, da zmanjšajo dovoljeno odvajanje iz obstoječih obratov, na primer z zahtevo po uporabi najboljših razpoložljivih tehnologij za zmanjšanje emisij. To je mogoče le, če imajo pristojni organi jasen pregled nad vsemi dejavnostmi, ki vplivajo na vodno telo, ter nad možnostjo preverjanja in posodobitve povezanih dovoljenj, da bi se zmanjšala njegova obremenitev z onesnaževali in omogočila nova dejavnost, ki bo v isto vodno telo odvajala ista onesnaževala, ne da bi to povzročilo poslabšanje kemijskega stanja. Za to bodo morali različni organi, ki nadzorujejo kakovost vode, in organi, pristojni za izdajo dovoljenj, dobro sodelovati in se usklajevati. Tako usklajevanje se zahteva na podlagi člena 5 direktive o industrijskih emisijah ([21]) in se kaže v členu 10 okvirne direktive o vodah. Opozoriti je treba, da je v večini primerov

([15]) Opozoriti je treba, da se v navedenih direktivah za zadevne standarde kakovosti uporabljata različna pojma, in sicer „okoljski standardi kakovosti“ za površinske vode in „standardi kakovosti“ za podzemne vode.

([16]) To izhaja iz opredelitve pojma „dobro kemijsko stanje“ iz člena 2(24) in (25) okvirne direktive o vodah ter določb o spremljanju iz oddelkov 1.3 in 2.4 Priloge V k okvirni direktivi o vodah. Smernice št. 7 o spremljanju stanja na podlagi okvirne direktive o vodah, št. 15 o spremljanju stanja podzemne vode, št. 19 o spremljanju kemijskega stanja površinskih voda in št. 40 o pogostosti spremljanja kemijskega stanja površinskih voda, ki so bile pripravljene v okviru skupne strategije izvajanja in so na voljo na spletišču CIRCABC, vsebujejo predlog celovitega metodološkega pristopa k spremljanju stanja za izvajanje okvirne direktive o vodah.

([17]) Telesi površinske in podzemne vode sta opredeljeni v členu 2(10) okvirne direktive o vodah („telo površinske vode“ pomeni „ločen in pomemben sestavni del površinske vode, kot na primer jezero, vodni zbiralnik, potok, reka ali kanal, del potoka, reke ali kanala, somornica ali del obalnega morja“) oziroma členu 2(12) („telo podzemne vode“ pomeni „razločen volumen podzemne vode v vodonosniku ali vodonosnikih“).

([18]) ([18]) Priloga II, oddelek 1.2, k okvirni direktivi o vodah.

([19]) Smernice št. 2 o opredelitvi vodnih teles, ki so bile pripravljene v okviru skupne strategije izvajanja in so na voljo na spletišču CIRCABC, vsebujejo posebne praktične predloge za opredelitev vodnih teles na podlagi okvirne direktive o vodah.

([20]) Sodba v zadevi C-461/13, točka 48.

([21]) Direktiva 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah in emisijah iz živinoreje (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) (UL L 334, 17.12.2010, str. 17).

zaradi stalnega tehnološkega napredka, ki ga podpirajo tudi novoustanovljeni inovacijski center za industrijsko preobrazbo in emisije (INCITE) ([22]) in inovativni proizvodi, ki jih na trg prinašajo tudi subjekti s sedežem v EU, na trgu dostopnih vse več novih tehnologij za zmanjšanje emisij, ki jih je mogoče uporabiti za nadgradnjo obstoječih obratov. Zmanjšanje emisij iz takih obratov pa lahko prispeva k doseganju ciljev okvirne direktive o vodah in hkrati ustvari prostor za morebitno dodajanje odvajanja iz novih dejavnosti, ne da bi se pri tem stanje splošno poslabšalo.

Primeri:

— Nova rudarska dejavnost ali dejavnost obdelave kovin mora pridobiti okoljevarstveno dovoljenje, da odpadne vode, ki vsebujejo PFAS, odvaja v bližnjo reko. Vendar na reko že vplivajo druge industrijske dejavnosti, ki vanjo odvajajo določene količine PFAS, ki že povzročajo slabo stanje. Da bi se preprečilo poslabšanje stanja zaradi nove dejavnosti, bi se pristojni organ lahko odločil preveriti dovoljenja obstoječih dejavnosti. Ta so bila morda izdana že pred časom, ko še ni bilo ustreznih tehnik za zmanjšanje onesnaževanja, s katerimi bi se zmanjšalo odvajanje PFAS, medtem pa so lahko postale na voljo nove tehnike za zmanjšanje emisij, ki bi jih bilo zato mogoče vključiti v ustrezna dovoljenja. Če bi se emisije PFAS iz obstoječih dejavnosti zmanjšale, bi se lahko začela izvajati nova dejavnost, ne da bi se poslabšalo stanje vodnega telesa ali ogrozila prihodnja skladnost z OSK za PFAS.

— Da bi pristojni organ novemu obratu dovolil odvajati kobalt v določeno vodno telo, bi lahko spremenil dovoljenja drugih obratov, ki ga odvajajo v isto vodno telo, in sicer tako, da bi od njih zahteval, naj izboljšajo čiščenje odpadnih voda, da se zaradi skupnega odvajanja, ki vključuje odvajanje iz novega obrata, kemijsko stanje ne bi poslabšalo.

— Za prvotni OSK za nikelj (določen leta 2008) bi se lahko zagotavljanje skladnosti odložilo s podaljšanji roka do konca leta 2027. Posodobljeni (in strožji) OSK za nikelj iz direktive o okoljskih standardih kakovosti, uveden z zadnjo revizijo leta 2026, bo treba izpolniti do 22. decembra 2033, pri čemer bo rok mogoče podaljšati do 22. decembra 2039 (ali še dlje, če to utemeljujejo „naravne razmere“).

2. **Kako države članice opredelijo onesnaževala, značilna za povodje, za površinske vode in onesnaževala, ki vzbujajo zaskrbljenost na nacionalni ravni, za podzemne vode?**

Pravne določbe:

Člen 2(30b) nedavno spremenjene okvirne direktive o vodah, člen 3(1b) in Priloga II k nedavno spremenjeni direktivi o podzemni vodi ter nova Priloga II k nedavno spremenjeni direktivi o okoljskih standardih kakovosti.

Razlaga Komisije:

Za *površinske vode* iz nove opredelitve onesnaževal, značilnih za povodje ([23]), izhaja, da je treba pri odločitvi, ali je treba neko onesnaževalo opredeliti kot onesnaževalo, značilno za povodje, in določiti (nacionalni) OSK, upoštevati tri elemente. Prvič, prostorski element, tj. ugotovitev, da se onesnaževalo odvaja v pomembnih količinah na ravni povodja ali porečja, in ne nujno posameznega vodnega telesa. Drugič, element „količine“, tj. onesnaževalo se mora odvajati v „pomembnih količinah“. Tretjič, dejanski „element tveganja“, tj. tako odvajanje mora predstavljati „znatno tveganje“ za vodno okolje ali tveganje, ki se prenaša po vodnem okolju, na ozemlju države članice. To pomeni, da državam članicam na podlagi njihove ocene pritiskov in vplivov, izvedene v skladu s Prilogo II k okvirni direktivi o vodah, določenega onesnaževala ni treba opredeliti kot onesnaževala, značilnega za povodje, če se po celotnem povodju odvaja le v zanemarljivih količinah, ki ne predstavljajo tveganja, tudi če se odvaja iz nove dejavnosti.

Države članice morajo tudi za *podzemne vode* na ravni povodja določiti vodna telesa, ki jih je treba spremljati glede tistih dodatnih nacionalnih parametrov onesnaževanja, pri katerih je viden vpliv lokalnih pritiskov, zaradi katerih pri njih obstaja tveganje, da ne bodo dosegla dobrega kemijskega stanja, in temu ustrezno opredeliti najvišje dopustne vrednosti praga za taka *onesnaževala, ki vzbujajo zaskrbljenost na nacionalni ravni*.

([22]) Glej spletišče European Innovation Centre for Industrial Transformation and Emissions | INCITE (Evropski inovacijski center za industrijsko preobrazbo in emisije).

([23]) Glej novo opredelitev onesnaževala, značilnega za povodje, v členu 2(30b) okvirne direktive o vodah. Da bi se izvajanje podprlo s primeri in dobro prakso, so na spletni strani WFD – Knjižnica na voljo nezavezujoče tehnične smernice o izpeljevanju OSK.

Za onesnaževala, značilna za povodje (površinske vode), in onesnaževala, ki vzbujajo zaskrbljenost na nacionalni ravni (podzemne vode), veljajo različni roki za skladnost glede na trenutek, ko so bila zadevna onesnaževala opredeljena. Zato imajo države članice nekaj manevrskega prostora, da v ustreznih časovnih okvirih dosežejo skladnost (glej primer).

Primera:

— Državam članicam kobalta ni treba opredeliti kot onesnaževala, značilnega za povodje, če se to onesnaževalo odvaja po celotnem povodju le v zanemarljivih količinah, ki ne pomenijo tveganja, tudi če se odvaja iz nove dejavnosti.

Če je država članica leta 2022 opredelila arzen kot onesnaževalo, ki v njeni podzemni vodi vzbuja zaskrbljenost na nacionalni ravni, in je skladno s tem določila vrednost praga, je treba to vrednost izpolniti šele do leta 2033, tj. do konca obdobja načrta upravljanja povodja ([24]), ki sledi obdobju, v katerem je bila določena nacionalna vrednost praga. Poleg tega lahko države članice uporabijo časovno omejeno izjemo, če vrednosti praga ni mogoče doseči do datuma za zagotovitev skladnosti leta 2033, in lahko zagotavljanje skladnosti odložijo za še eno obdobje načrta upravljanja povodja, tj. do leta 2039 (glej novi odstavek 1b člena 3 direktive o podzemni vodi). Ti datumi za zagotovitev skladnosti in morebitne časovno omejene izjeme dajejo pristojnim organom držav članic in upravljavcem dovolj manevrskega prostora, da opredelijo in izvedejo ustrezne ukrepe ter tako sčasoma zagotovijo skladnost z vrednostmi praga, določenimi v sedanjem ciklu (in prihodnjih ciklih).

3. **Kako se lahko pri določanju okoljskih standardov kakovosti (OSK) ali ocenjevanju skladnosti upoštevajo koncentracije naravnega ozadja in biološka razpoložljivost?**

Pravne določbe:

Priloga I, del A, opomba 12, in Priloga I, del B, točka 3, k direktivi o okoljskih standardih kakovosti, člen 2(5) in Priloga II, dela A in C, k direktivi o podzemni vodi.

Razlaga Komisije:

Pri **naravno prisotnih snoveh** ([25]), kot so kovine, bi bilo treba upoštevati koncentracije naravnega ozadja in biološko razpoložljivost ([26]), da se standardi kakovosti ne bi določili na nepotrebno strogi ravni ali da bi se skladnost pravilno ocenila. Zakonodaja to državam članicam omogoča za površinske in za podzemne vode.

Za **površinske vode se biološka razpoložljivost upošteva** pri določanju OSK na ravni EU. Državam članicam se priporoča, da enako ravnajo pri določanju nacionalnih OSK, kadar je to ustrezno ([27]). Pri ocenjevanju skladnosti z OSK na podlagi koncentracij, ugotovljenih s spremljanjem, bi bilo treba upoštevati **vrednosti naravnega ozadja.** Koncentracije naravnega ozadja se lahko odštejejo od izmerjenih koncentracij pred primerjavo z OSK za površinske vode.

Za **podzemno vodo** je treba **pri določanju vrednosti praga upoštevati vrednosti naravnega ozadja**.

Pri **novih projektih** bi zato morale države članice za prizadeta vodna telesa **določiti koncentracije naravnega ozadja** pred začetkom projekta, saj se te neizogibno razlikujejo od kraja do kraja. To bi bilo treba ustrezno upoštevati v okviru vsakega postopka odobritve ali izdaje dovoljenja.

([24]) Načrti upravljanja povodja so načrti, ki jih morajo države članice pripraviti vsakih šest let in v katerih so določeni programi ukrepov za doseganje ciljev okvirne direktive o vodah.

([25]) Naravno prisotne snovi, kot so kovine, se lahko odkrijejo tudi, kadar ni nobenega vira onesnaževanja. Zaradi te naravne prisotnosti so se lahko številni vodni organizmi prilagodili povečanim koncentracijam teh snovi, zato imajo te morda manjši vpliv na vodne organizme.

([26]) Na biološko razpoložljivost in s tem toksičnost lahko pomembno vpliva kemijska sestava vode (npr. trdota, vrednost pH, raztopljeni organski ogljik in drugi parametri kakovosti vode, ki vplivajo na biološko razpoložljivost).

([27]) Da bi se izvajanje podprlo s primeri in dobro prakso, so bile pripravljene nezavezujoče tehnične smernice o upoštevanju biološke razpoložljivosti kovin in koncentracij naravnega ozadja pri ocenjevanju skladnosti (smernice št. 38 o tehničnih smernicah za OSK za kovine, ki so bile pripravljene v okviru skupne strategije izvajanja in so na voljo na spletišču CIRCABC).

Primera:

— Za površinske vode velja, da bi lahko bile za lokalna vodna telesa značilne razmeroma visoke vrednosti naravnega ozadja za nikelj, če je ta kovina prisotna v podtalju. Rudarjenje niklja na tem območju bi lahko vključevalo odvajanje rudarskih odpadnih voda, ki vsebujejo nikelj, v telesa površinske vode. Države članice lahko pri ocenjevanju skladnosti z OSK (EU) za nikelj upoštevajo že obstoječe vrednosti naravnega ozadja v teh vodnih telesih. To pomeni, da jih lahko „odštejejo“, preden ugotovijo, ali so koncentracije skladne z veljavnim standardom kakovosti.

— Za podzemne vode velja, da bi bilo treba visoke vrednosti naravnega ozadja niklja v telesu podzemne vode, na katero vpliva rudarjenje niklja, upoštevati pri določitvi vrednosti praga za določanje dobrega kemijskega stanja te vode.

4. **Kako lahko uporaba območij mešanja olajša izdajanje dovoljenj, ne da bi se pri tem ogrozilo doseganje splošnega cilja direktive?**

Pravne določbe:

Člen 2(10) in člen 10 okvirne direktive o vodah ter člen 4 direktive o okoljskih standardih kakovosti.

Razlaga Komisije:

Onesnaževanje voda je najpreprosteje in stroškovno najučinkoviteje odpraviti pri viru, če je to mogoče. Sistemi nadzora odvajanja odpadne vode so običajno zasnovani tako, da zagotavljajo, da koncentracije onesnaževal v sprejemnem vodnem telesu ne presegajo veljavnih standardov kakovosti. Vendar je dovoljeno, da v bližini mesta izpusta pride do redčenja. Nekatere industrijske dejavnosti namreč morda ne morejo zmanjšati koncentracije enega ali več onesnaževal v odpadnih vodah pod OSK, tako da so v bližini mesta izpusta trenutne koncentracije onesnaževal presežene.

Zakonodaja, zlasti člen 4 direktive o okoljskih standardih kakovosti, državam članicam omogoča, da ob mestih izpusta določijo sorazmerna „območja mešanja“, znotraj katerih je preseganje OSK za onesnaževalo iz tega mesta izpusta sprejemljivo, če skupni rezultati z drugih merilnih mest v vodnem telesu (zunaj območja mešanja) potrjujejo, da to ne vpliva na skladnost preostalega dela telesa površinske vode, in če je izpolnjenih več povezanih meril. Območja mešanja so torej učinkovito orodje za obravnavanje novih virov onesnaževanja. Kot je pojasnjeno v povezanih smernicah Komisije ([28]), je osnovni pogoj za uporabo območij mešanja zagotovitev, da se sprejmejo vsi mogoči omilitveni ukrepi, ki niso nesorazmerno dragi, da bi se preprečilo poslabšanje kemijskega stanja. To bi pomenilo vsaj, da upravljavci upoštevajo najboljše razpoložljive tehnike, ki se uporabljajo na podlagi direktive o industrijskih emisijah, in kadar je mogoče, še strožje nadzorujejo emisije, da bi izpolnili OSK. V državah članicah v številnih sektorjih že dolgo obstaja praksa, da se upošteva tesna povezanost med odvajanjem iz naprav iz direktive o industrijskih emisijah in (ne)skladnostjo z OSK ter reševanjem tega vprašanja v postopku izdaje dovoljenj. Ustrezno se morajo upoštevati morebitni učinki na zavarovana ali občutljiva območja (npr. območja zajetja pitne vode).

Čeprav zakonodaja to izrecno določa le za prednostne snovi, za katere je standard kakovosti določen na ravni EU, bi morale države članice po analogiji enako načelo in povezana merila uporabljati tudi za odvajanje onesnaževal, značilnih za povodje, iz točkovnih virov. Te prožnosti, tj. možnosti za oblikovanje območij mešanja, ne izkoriščajo vse države članice, saj je to po direktivi izbirno („lahko“). To lahko ovira izdajanje dovoljenj za nove dejavnosti, zlasti kadar je v bližini načrtovanega obrata merilno mesto, na katerem bi se zaradi novega odvajanja neizogibno zaznala preseganja.

Primer:

— Kadar bi se zaradi nove rudarske dejavnosti z odvajanjem rudarskih odpadnih voda v bližnje telo površinske vode lahko v bližini mesta izpusta presegel OSK za eno ali več onesnaževal, se pristojnemu organu priporoča, da določi območje mešanja, pri čemer se preseganja OSK za te snovi ne upoštevajo pri ocenjevanju stanja ali se na tem območju spremljanje stanja ne izvaja, če je zagotovljeno, da se stanje vodnega telesa kot celote ne bo poslabšalo.

([28]) Komisija je za podporo izvajanju objavila tehnične smernice za določitev območij mešanja v skladu s členom 4(4) Direktive 2008/105/ES (C(2010) 9369).

5. **Kaj zahteva okvirna direktiva o vodah glede izdaje dovoljenj?**

Pravne določbe in ustrezna sodna praksa Sodišča Evropske unije:

Člen 4(1) in (7) okvirne direktive o vodah.

Ustrezna sodna praksa Sodišča Evropske unije: sodbi z dne 1. julija 2015, Weser, C-461/13, in z dne 28. maja 2020, Land Nordrhein-Westfalen, C-535/18.

Razlaga Komisije:

Sodišče Evropske unije je člen 4(1)(a)(i) do (iii) okvirne direktive o vodah razložilo tako, da morajo države članice – razen če je odobreno odstopanje – zavrniti izdajo dovoljenja za posamezen projekt, če bi ta lahko povzročil poslabšanje stanja telesa površinske vode ali če ogroža doseganje dobrega stanja/potenciala voda do roka iz direktive. V okvirni direktivi o vodah niso določene niti podrobne postopkovne zahteve za odobritev novih projektov (kot so postopki izdaje dovoljenj, odobritve itd.) niti podrobnosti glede ocene, kot so zahteve po informacijah. Zaradi poenostavitve bi se lahko ocene, ki se nanašajo na okvirno direktivo o vodah, združile in izvedle v okviru presoje vplivov na okolje, če za projekte velja obveznost okoljske presoje na podlagi več pravnih aktov EU, tudi na podlagi direktive o presoji vplivov na okolje ([29]) in direktive o habitatih ([30]) ([31]).

Iz sodne prakse ([32]) izhaja, da pri številnih projektih, pri katerih je mogoče izključiti poslabšanje, morda zadošča preverjanje ali „preskus uporabnosti“ iz člena 4(7) okvirne direktive o vodah. S tem „preverjanjem“ se pričakovani učinek načrtovanega projekta (vključno z njegovimi omilitvenimi ukrepi) na morebiti prizadeta vodna telesa določi z zadostno gotovostjo (ob upoštevanju previdnostnega načela).

Zato mora pristojni organ države članice pred izdajo dovoljenja z zadostno gotovostjo ugotoviti, da projekt ne bo povzročil poslabšanja ali ogrozil doseganja dobrega stanja/potenciala. Ta odločitev bi morala biti sprejeta na podlagi ustrezno dokumentiranih dokazov pred začetkom projekta. V številnih primerih bi se lahko s prvim preverjanjem splošno filtrirali in izločili projekti, ki očitno ne bodo vplivali na stanje/potencial vodnega telesa.

Ker se projekt preverja le v fazi načrtovanja, bo preverjanje verjetno temeljilo na strokovni oceni na podlagi vplivov podobnih projektov v preteklosti in/ali modeliranju morebitnih vplivov. Poglobljeno bo treba oceniti le projekte, pri katerih se pričakuje poslabšanje stanja, da se pred odločitvijo o tem, ali se projekt lahko odobri, preveri skladnost z merili iz člena 4(7) okvirne direktive o vodah.

Primer:

— Če lahko pristojni organ, tudi na podlagi informacij, ki jih je zbral od upravljavca, sklene, da načrtovani projekt (npr. zaradi uporabe omilitvenih ukrepov, ki bi morali biti eden od njegovih bistvenih elementov) po pričakovanjih ne bo niti povzročil poslabšanja niti ogrozil doseganja dobrega stanja/potenciala, se mu ni treba sklicevati na člen 4(7) okvirne direktive o vodah in dokazati, da so pogoji iz člena 4(7) navedene direktive izpolnjeni, projekt pa se lahko odobri.

6. **Kako direktiva omogoča nove dejavnosti trajnostnega gospodarskega razvoja?**

Pravne določbe in ustrezna sodna praksa Sodišča Evropske unije:

člen 4(7) okvirne direktive o vodah in Priloga V, oddelek 1.4.3, k okvirni direktivi o vodah.

Ustrezna sodna praksa Sodišča Evropske unije: sodbi z dne 1. julija 2015, Weser, C-461/13, in z dne 28. maja 2020, Land Nordrhein-Westfalen, C-535/18.

([29]) Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1).

([30]) Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7).

([31]) Da bi se izvajanje podprlo s primeri in dobro prakso, so tukaj na voljo nezavezujoče tehnične smernice o izvajanju člena 4(7) okvirne direktive o vodah.

([32]) Sodišče govori o predhodnosti presoje (C-535/18), 62018CJ0535.

Razlaga Komisije:

Okvirna direktiva o vodah omogoča odstopanje od načela o neposlabšanju pri projektih, če (a) je projekt v prevladujočem javnem interesu, (b) je storjeno vse, kar je mogoče, da se ublažijo škodljivi vplivi, (c) ni boljših okoljskih alternativ, ki so izvedljive in ne povzročajo nesorazmernih stroškov, ter (d) so razlogi posebej navedeni in pojasnjeni v načrtu upravljanja povodja.

Iz besedila člena 4(7) okvirne direktive o vodah je jasno, da se države članice lahko sklicujejo na to izjemo in ne kršijo zakonodaje, če je njihovo nedoseganje dobrega stanja podzemne vode ali dobrega ekološkega stanja/potenciala ali neuspešno preprečevanje poslabšanja stanja *teles podzemne ali površinske vode* povezano z odobritvijo dveh vrst projektov:

(a) „novih preoblikovanj fizičnih značilnosti telesa površinske vode ali spremembe gladine teles podzemne vode“ ali

(b) „novih dejavnosti trajnostnega razvoja“.

Pojem nova „preoblikovanja fizičnih značilnosti telesa površinske vode“ izključuje spremembe njegovega kemijskega stanja zaradi točkovnih ali razpršenih virov onesnaževanja, vključno z neposrednim odvajanjem onesnaževal. Če pa bi se s temi novimi preoblikovanji fizičnih značilnosti posredno spremenile koncentracije že prisotnih onesnaževal v preoblikovanem vodnem telesu (npr. z mešanjem onesnaženih sedimentov, zaradi česar bi se v vodo sprostila ujeta onesnaževala), bi to pomenilo posredno poslabšanje kemijskega stanja, za katero bi se lahko uporabila izjema. Pojem „nove spremembe gladine podzemne vode“ bi se uporabil na primer tedaj, ko bi se zaradi take spremembe posredno sprostile kemikalije iz kamninskih plasti, kar bi povzročilo poslabšanje ali prispevalo k povečanju koncentracije obstoječega onesnaženja.

Direktiva glede „novih dejavnosti trajnostnega razvoja“ dopušča, da se stanje *površinskih voda* poslabša le iz zelo dobrega v dobro. To pomeni, da se izjema ne uporablja za projekte, pri katerih bi se ekološko stanje telesa površinske vode poslabšalo pod raven dobrega stanja. To pomeni tudi, da se izjema ne uporablja za projekte, pri katerih bi se poslabšalo kemijsko stanje ([33]). To izhaja iz tega, da se kemijsko stanje razvršča le kot „dobro“ ali „slabo“, „zelo dobro“ pa ne obstaja.

Primera:

— V primeru novih dejavnosti poglabljanja struge v istem vodnem telesu, pri katerih se premešajo kemikalije, ki pri vzorčenju vode prej niso bile odkrite, ker so bile zakopane v sedimentu, bi se lahko tako poslabšanje kemijskega stanja v določenem telesu površinske vode utemeljilo s fizičnimi deli, potrebnimi za opravljanje glavne dejavnosti.

— Če odvzemi vode povzročijo spremembe gladine podzemne vode, kar posredno sprosti onesnaževala, bi nastalo poslabšanje kemijskega stanja lahko bilo utemeljeno.

7. **Katere so nove nedavno uvedene izjeme in kako se lahko uporabijo pri projektih v rudarskem sektorju in sektorju obdelave kovin ali drugih projektih, pri katerih se poslabša kemijsko stanje?**

Pravne določbe in ustrezna sodna praksa Sodišča Evropske unije:

Člen 4(7a) in (7b) nedavno spremenjene okvirne direktive o vodah.

Razlaga Komisije:

Direktiva (EU) 2026/805 uvaja dve novi izjemi, ki se nanašata na kratkoročne vplive na vodna telesa in poslabšanje kemijskega stanja zaradi premestitve onesnaževal brez skupnega povečanja onesnaženosti. Ti izjemi sta bili uvedeni na podlagi praktičnih izkušenj držav članic pri izvajanju, da bi se zmanjšalo upravno breme in poenostavila odobritev projektov, tudi če se zaradi njiju nekoliko poslabša kemijsko stanje. Olajšali bosta zlasti odobritve novih rudarskih projektov ali projektov obdelave kovin.

([33]) V okviru skupne strategije izvajanja na podlagi okvirne direktive o vodah so bile pripravljene nezavezujoče smernice, tj. smernice št. 36 o izjemah od okoljskih ciljev v skladu s členom 4(7).

Pri tem ***poenostavljenem postopku za projekte, ki imajo na vodna telesa le kratkoročne vplive***, ni treba, da sta projekt ali dejavnost v „prevladujočem javnem interesu“ in da se njunih ciljev ne da doseči „na druge načine, ki so mnogo boljša okoljska možnost“. Na podlagi zanesljive predhodne ocene („presejalne metode“) se lahko odloči, da se nov projekt nadaljuje, če se ugotovi, da njegovi negativni vplivi na vodno telo ne bodo trajali dlje kot eno leto (tj. kadar so prizadeti kemijski ali fizikalno-kemijski elementi) ali dlje kot tri leta (tj. kadar so prizadeti biološki elementi kakovosti). Začetek izvajanja projekta je treba razumeti kot fizični začetek del. Za potrditev kratkoročnosti vplivov je potrebno naknadno preverjanje. Uporabijo se lahko obstoječe ureditve spremljanja, vzpostavljene na podlagi Priloge V k okvirni direktivi o vodah. Le kadar obstoječe ureditve spremljanja morda ne zadostujejo, jih je treba dopolniti z dodatnim *ad hoc* spremljanjem.

V okviru ***drugega poenostavljenega postopka***, v skladu s katerim prav tako ni treba, da je projekt ali dejavnost v „prevladujočem javnem interesu“, ***se obravnavajo*** posebni projekti ali dejavnosti, ki lahko povzročijo ***poslabšanje kemijskega stanja*** v vodnem telesu ***zaradi premestitve že obstoječe onesnažene vode ali sedimentov*** (tj. ne zaradi novega odvajanja) iz telesa površinske vode v isto ali drugo telo ali iz telesa podzemne vode v telo površinske vode, ne da bi to povzročilo neto povečanje obremenitve z onesnaževali, če so izpolnjeni določeni pogoji. Premestitev bi morala biti predmet predhodne ureditve ali odobritve, prav tako pa zaradi tehnične izvedljivosti ali nesorazmernih stroškov ne bi smelo biti bistveno boljših okoljskih možnosti. Storiti bi bilo treba vse, kar je mogoče, zlasti, če je to izvedljivo, čiščenje vode in sedimentov, da se čim bolj zmanjšajo vplivi na sprejemno vodno telo ter prepreči povečanje splošnega tveganja za zdravje ljudi in okolje. Premestitev lahko vpliva le na sprejemna vodna telesa, ki že niso v dobrem stanju glede na večino premeščenih onesnaževal, zlasti glede na premeščena najbolj obstojna in bioakumulativna onesnaževala, pri katerih se ne pričakuje, da bo ekološko stanje ali potencial sprejemnega vodnega telesa zaradi premestitve teh onesnaževal padel v nižji razred. Nazadnje, premestitev bi morala biti prepovedana v bližini vseh odvzemnih mest za pitno vodo in ne bi smela povzročiti povečanja obsega čiščenja, potrebnega za proizvodnjo pitne vode.

Pričakuje se, da se bodo s to izjemo olajšali projekti, ki povzročijo premik onesnaženih segmentov ali vode. znotraj vodnih teles ali med njimi. Države članice lahko zato na podlagi te izjeme odobrijo projekte, ki prej niso spadali na področje uporabe člena 4(7).

Primeri:

— Nova določba o kratkoročnih vplivih bi se lahko uporabila za olajšanje gradbenih in/ali vzdrževalnih del, tudi v okviru rudarskih projektov (most čez vodno pot, infrastruktura za zaščito pred poplavami, trajnostni stanovanjski projekti itd.), ki le za kratek čas vplivajo na kemijske in fizikalno-kemijske ter ekološke elemente kakovosti telesa površinske vode, če so izpolnjeni zgoraj opisani pravni pogoji. To bi lahko bilo pomembno tudi pri oceni raziskovalnih dejavnosti ali preskušanju novih tehnologij, ki imajo le kratkoročne vplive. Pristojni organ lahko uporabi to izjemo, če na podlagi zanesljive predhodne ocene (ki temelji na primer na preteklih izkušnjah s podobnimi projekti, strokovni oceni ali modeliranju) ugotovi, da kratkoročnega negativnega vpliva ne bo več mogoče odkriti po enem letu, pri bioloških elementih kakovosti pa po največ treh letih od začetka izvajanja projekta.

— Nova določba o premestitvi onesnaževanja bi lahko omogočila gradnjo novih stanovanj, izvedbo rudarskih projektov ali gradnjo industrijskih obratov na močno onesnaženih območjih, kjer je treba na primer že onesnaženo podzemno vodo črpati in odvajati v bližnje telo površinske vode, če to – med drugim – v sprejemnem vodnem telesu ne bo povzročilo neto povečanja obremenitve z onesnaževali. Kot je navedeno zgoraj, pri poenostavljenem postopku iz te izjeme ni treba, da sta projekt ali dejavnost v prevladujočem javnem interesu. Pristojni organ pa bo moral zagotoviti, da je znana sestava vode ali sedimentov, ki bi se morali premestiti, ter da je sprejemno vodno telo že v slabem kemijskem stanju glede večine premeščenih onesnaževal, zlasti glede najbolj obstojnih in bioakumulativnih.

— Če se izkopani sedimenti odvajajo iz enega vodnega telesa v drugo, bi bilo mogoče onesnažene sedimente iz enega (dela) telesa površinske vode premestiti v drugo kljub vnosu onesnaževal. To je pomembno na primer na pristaniških območjih, kjer se take dejavnosti redno izvajajo. To je mogoče, če je sprejemno vodno telo glede večine premeščenih onesnaževal že v slabem kemijskem stanju.

— Drug primer projektov/dejavnosti, pri katerih bi lahko bila koristna uporaba te izjeme, je sanacija telesa podzemne vode po zaprtju rudnika, pri kateri se onesnažena voda izčrpa, če je to izvedljivo, obdela in nato odvede v bližnje telo površinske vode. To je mogoče, če je sprejemno vodno telo glede večine premeščenih onesnaževal že v slabem kemijskem stanju.

8. **Katere druge možnosti za obnovitev/podaljšanje dovoljenj za obstoječe dejavnosti in obrate obstajajo v okvirni direktivi o vodah?**

Pravne določbe:

Člen 4, odstavka (4) in (5), člen 10 ter člen 11, odstavka (3) in (5), okvirne direktive o vodah.

Razlaga Komisije:

V skladu s členom 11 okvirne direktive o vodah morajo države članice pripraviti seznam obveznega nadzora nad dejavnostmi, ki vplivajo na vodna telesa, da bi se dosegla skladnost s cilji direktive.

To med drugim pomeni, da morajo imeti države članice vzpostavljen sistem predhodne ureditve, predhodnega dovoljenja ali registracije na podlagi splošnih zavezujočih pravil za nadzor točkovnih virov odvajanja (npr. posameznih industrijskih obratov), ki lahko povzročijo onesnaženje površinskih voda.

Člen 11 okvirne direktive o vodah določa tudi, da se ta nadzor redno preverja in po potrebi posodobi. Poleg tega so dovoljenja pogosto časovno omejena in jih je treba ob podaljšanju preveriti.

Pri takem preverjanju ali posodobitvi obstoječega dovoljenja načeloma ni treba pridobiti novega predhodnega dovoljenja v skladu s členom 4(7) okvirne direktive o vodah, saj dejavnost že obstaja in je bila utemeljena in dovoljena ob prvotni vzpostavitvi.

Tako predhodno dovoljenje je v skladu s členom 4(7) okvirne direktive o vodah morda potrebno le, če se dejavnost spremeni ali podaljša tako, da lahko povzroči morebitno poslabšanje stanja vodnega telesa. Spremembe ali podaljšanja obstoječih dejavnosti lahko tako kot novi projekti ali dejavnosti vplivajo na stanje teles površinske vode (npr. z odvajanjem) ali teles podzemne vode (npr. s spremembami gladine, ki poslabšajo količinsko in/ali kemijsko stanje podzemne vode). Kot pri vseh dejavnostih, za katere se uporablja člen 4(7) okvirne direktive o vodah, bo moral pristojni organ ugotoviti, ali so spremembe take, da bi lahko povzročile poslabšanje stanja, zaradi česar bi bila potrebna utemeljitev v skladu s členom 4(7) okvirne direktive o vodah. To se lahko oceni s predhodno oceno ali presejalnimi metodami.

To je v skladu z nedavnim predlogom Komisije o izdaji dovoljenj ([34]), v katerem je pojasnjen postopek, ki ga je treba upoštevati v primeru sprememb ali podaljšanja obstoječe dejavnosti.

Skratka, za obstoječe dejavnosti, ki ne zajemajo večjih novih del, se izvaja redni nadzor iz člena 11(3) okvirne direktive o vodah, ne da bi bilo potrebno dodatno dovoljenje na podlagi člena 4(7) okvirne direktive o vodah.

Poleg tega se lahko pristojni organi, kadar na vodno telo vplivajo obstoječe dejavnosti, ki ovirajo doseganje dobrega stanja, tudi kemijskega, sklicujejo na časovno omejene izjeme iz člena 4(4) ali izjemo, ki omogoča določitev manj strogih okoljskih ciljev (člen 4(5)), če so izpolnjena merila iz navedenega člena. Kadar je treba dovoljenja preveriti in po potrebi posodobiti, je treba upoštevati, ali so merila za omogočanje takih izjem še vedno izpolnjena.

Zlasti lahko pristojni organ v skladu s členom 4(4) izvajanje ukrepov, potrebnih za dosego okoljskih ciljev, razporedi na več ciklov načrta upravljanja povodja, in sicer do konca leta 2027 ([35]). Če pa se rok podaljša zaradi „naravnih razmer“ ([36]), tj. kadar se lahko dokaže, da so bili sprejeti vsi ukrepi za doseganje dobrega stanja, vendar narava za obnovo potrebuje več časa, lahko to podaljšanje velja tudi po letu 2027. Za standarde kakovosti, uvedene šele leta 2013 ali 2026, lahko podaljšanja rokov veljajo za največ dva dodatna cikla načrta upravljanja povodja (za standarde kakovosti, uvedene leta 2013) ali največ en dodaten cikel načrta upravljanja povodja (za standarde kakovosti, uvedene leta 2026), torej do konca leta 2039 oziroma leta 2045.

([34]) Predlog uredbe o pospešitvi okoljskih presoj (COM(2025) 984 final).

([35]) V skladu s členom 11(8) okvirne direktive o vodah morajo biti kakršni koli novi ali spremenjeni ukrepi, spremenjeni na podlagi posodobljenega programa, izvedljivi v treh letih po tem, ko so bili določeni (npr. do sredine posameznega cikla), vendar se učinki lahko pokažejo šele pozneje (če podaljšanje roka na primer temelji na tehnični izvedljivosti in je treba izvesti študijo, bi jo bilo treba začeti izvajati na sredini cikla, rezultati pa se lahko pridobijo šele pozneje v istem ciklu).

([36]) V skladu s členom 4(4) okvirne direktive o vodah lahko države članice doseganje skladnosti odložijo do konca leta 2027 zaradi razlogov, povezanih s tehnično izvedljivostjo, nesorazmernih stroškov ali naravnih razmer; v primeru naravnih razmer se lahko doseganje skladnosti odloži še dlje, tj. kadar so uvedeni vsi potrebni ukrepi, vendar narava za obnovo potrebuje več časa.

Poleg tega lahko države članice v skladu s členom 4(5) okvirne direktive o vodah za posamezna vodna telesa določijo manj stroge okoljske cilje od tistih iz člena 4(1) okvirne direktive o vodah, če so ta telesa zaradi človekovega delovanja tako prizadeta ali je njihovo naravno stanje tako, da bi bilo doseči te cilje neizvedljivo ali nesorazmerno drago, vendar le, če so sprejele vse izvedljive ukrepe za zmanjšanje nadaljnjega slabšanja, ki niso nesorazmerno dragi. To pomeni, da je pristojni organ glede vseh dejavnosti, ki vplivajo na to vodno telo, zagotovil, da se dovoljenja redno preverjajo in po potrebi posodabljajo v skladu z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami ter da se izvajajo vsi omilitveni ukrepi, ki niso nesorazmerno dragi. Upoštevati je treba tudi zahtevo glede „kombiniranega pristopa“ za odvajanje v površinske vode iz člena 10 okvirne direktive o vodah, v skladu s katero morajo pristojni organi zagotoviti uporabo najboljših razpoložljivih tehnik in skladnost z vsemi cilji in standardi kakovosti iz katere koli druge ustrezne zakonodaje EU ter po potrebi uvesti strožji nadzor nad emisijami.

V okviru tega je treba poudariti, da so lahko nekatere splošno prisotne obstojne, bioakumulativne in strupene snovi, kot je živo srebro, v vodnih telesih prisotne zaradi preteklih dejavnosti (preteklo onesnaževanje). Kadar preteklega onesnaževanja ni mogoče odpraviti ali bi bila njegova odprava povezana z nesorazmernimi stroški, se lahko uporabi člen 4(5) okvirne direktive o vodah.

Skratka, pri obstoječih dejavnostih, vključno z rudarskimi, se lahko pri preverjanju dovoljenj ali odobritev uporabljajo tudi druge izjeme. To pomeni, da se lahko podaljšanja rokov po letu 2027 (če jih utemeljujejo naravne razmere) in manj strogi okoljski cilji pod določenimi pogoji določijo tudi po letu 2027. Na voljo so dodatne smernice ([37]).

Primeri:

— Država članica je sprejela ukrepe za ustavitev ali znatno zmanjšanje odvajanja ali izgub hranil, povezanih z rudarsko dejavnostjo (npr. z vključitvijo zahtev o tem v ustrezno dovoljenje). Ti ukrepi pa zaradi časa, ki ga potrebujejo naravni procesi, morda ne zadostujejo za obnovitev prizadetih vodnih teles do leta 2027. Države članice bodo v ustreznem načrtu upravljanja povodja uveljavile podaljšanje roka v skladu s členom 4(4) ter predložile povzetek sprejetih ukrepov in časovni načrt njihovega izvajanja. Da bi bili ukrepi učinkoviti, se še naprej preverjajo, potreba po nadaljnjem podaljšanju pa se oceni v naslednjih načrtih upravljanja povodja.

— Obstoječa rudarska dejavnost odvaja srebro, za katero je bil v reviziji iz leta 2026 določen standard kakovosti z rokom za skladnost do leta 2039. Če pristojni organ ugotovi, da ga do tega roka ni mogoče doseči iz razlogov, povezanih s tehnično izvedljivostjo, ali zaradi nesorazmernih stroškov, lahko v skladu s členom 4(4) rok za skladnost podaljša do leta 2045.

— Telo površinske vode je prizadeto zaradi preteklega onesnaževanja z živim srebrom in ni tehnično izvedljivega ukrepa, s katerim bi bilo mogoče do leta 2027 doseči OSK. Koncentracije se bodo zmanjševale le počasi in bodo nižje vrednosti dosegle (precej po letu 2027) zaradi razprševanja in redčenja z deževnico, za katero se pričakuje, da bo manj onesnažena, med drugim zaradi prizadevanj za razogljičenje na svetovni ravni in ravni EU ter dela v okviru Konvencije Minamata in zakonodaje EU o živem srebru. Morda alternativni ukrepi za sanacijo vodnega telesa ne obstajajo ali bi bili nesorazmerno dragi. V takem primeru bi morala država članica razmisliti, ali se bo sklicevala na člen 4(5) in glede živega srebra določila manj strog okoljski cilj, s katerim bi se doseglo le najvišje mogoče stanje.

— Obstoječ rudnik kritičnih surovin ali obstoječa industrijska dejavnost deluje že desetletja, zato ima določene vplive na dobro kemijsko stanje telesa površinske vode. Dovoljenje, ki ureja dejavnost, že zagotavlja, da upravljavec uporablja kar najboljše ukrepe za zmanjšanje odvajanja v zadevno vodno telo (ali kadar je ustrezno, da je izpolnil vse obveznosti sanacije zadevnega območja zaradi preteklih dejavnosti), pristojni organ pa ugotavlja, da ni mogoče uvesti dodatnih ukrepov, ki bi bili izvedljivi in ne bi bili nesorazmerno dragi, za nadaljnje zmanjšanje emisij na raven, ki lahko zagotovi skladnost z veljavnimi OSK. Države članice bi morale razmisliti, ali se bodo sklicevale na člen 4(5) in za zadevna onesnaževala določile manj strog okoljski cilj, s katerim bi se doseglo le najvišje mogoče stanje. Da bi bili ukrepi učinkoviti, se še naprej preverjajo, potreba po nadaljnjem podaljšanju pa se oceni v naslednjih načrtih upravljanja povodja.

([37]) V okviru skupne strategije izvajanja na podlagi okvirne direktive o vodah so bile pripravljene nezavezujoče smernice (Guidance document on exemptions to the environmental objectives. Guidance document No 20 (Smernice o izjemah od okoljskih ciljev, Smernice št. 20) – Urad za publikacije Evropske unije).

— Obstoječi rudnik z odvajanjem odpadnih voda vpliva na bližnje telo površinske vode. Za vodno telo velja izjema iz člena 4(5) okvirne direktive o vodah. Dovoljenje se preverja zaradi podaljšanja rudarske dejavnosti. Od izdaje prvotnega dovoljenja so bile razvite nove tehnologije za čiščenje odpadnih voda. Da se prepreči, da bi podaljšanje povzročilo morebitno poslabšanje prizadetih vodnih teles, bo treba dovoljenje posodobiti in vanj vključiti dodatne omilitvene ukrepe, ki temeljijo na novih tehnologijah. Če zaradi tega ne bo poslabšanja, za podaljšanje dejavnosti rudnika ni treba uporabiti člena 4(7). Poleg tega se bo z vključitvijo novih tehnologij izpolnila zahteva iz člena 4(5), da se zagotovi doseganje najvišjega možnega stanja.

Priloga, del A – onesnaževala podzemne vode, ki se nanašajo na EU

Rok za skladnost – morebitna časovno omejena izjema na podlagi člena 4(4) okvirne direktive o vodah

Številka vnosa v Prilogi I k direktivi o podzemni vodi	Ime snovi	Datum za zagotovitev skladnosti	Morebitno podaljšanje roka
1	nitrati	2015	2027
2	aktivne snovi v pesticidih, vključno z relevantnimi metaboliti, razgradnimi in reakcijskimi produkti	2015	2027
3	per- in polifluoroalkilne snovi (PFAS)	2039	2045
4	karbamazepin	2039	2045
5	sulfametoksazol	2039	2045
6	primidon	2039	2045
7	nerelevantni metaboliti pesticidov (nrM)	2039	2045
8	trikloroetilen in tetrakloroetilen (njuna vsota)	2039	2045

Priloga, del B – Prednostne snovi v površinskih vodah

Rok za skladnost – morebitna časovno omejena izjema na podlagi člena 4(4) okvirne direktive o vodah

Številka vnosa v Prilogi I k direktivi o okoljskih standardih kakovosti	Ime snovi	Datum za zagotovitev skladnosti	Morebitno podaljšanje roka
(1)	alaklor	prenesen na seznam onesnaževal, značilnih za povodje, 2015 (če je prisoten v DČ)	2027
(2)	antracen	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK = 2021	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK = 2033
(3)	atrazin	prenesen na seznam onesnaževal, značilnih za povodje, 2015 (če je prisoten v DČ)	2027
(4)	benzen	2015	2027
(5)	bromirani difeniletri	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2013) = 2021 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2013) = 2033 revidirani OSK (2026) = 2039
(6)	kadmij in njegove spojine (glede na razrede trdote vode) (9)	2015	2027
(6a)	ogljikov tetraklorid	prenesen na seznam onesnaževal, značilnih za povodje, 2015 (če je prisoten v DČ)	2027
(7)	C_{10-13} kloroalkani	2015	2027
(8)	klorfenvinfos	prenesen na seznam onesnaževal, značilnih za povodje, 2015 (če je prisoten v DČ)	2027
(9)	klorpirifos (klorpirifos-etil)	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2013) = 2021 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2013) = 2033 revidirani OSK (2026) = 2039
(9a)	ciklodienski pesticidi: aldrin dieldrin endrin izodrin	2015	2027
(9b)	celota DDT	2015	2027
	para-para-DDT	2015	2027
(10)	1,2-dikloroetan	2015	2027
(11)	diklorometan	2015	2027
(12)	di(2-etilheksil)ftalat (DEHP)	2015	2027
(13)	diuron	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2039
(14)	endosulfan	2015	2027

Številka vnosa v Prilogi I k direktivi o okoljskih standardih kakovosti	Ime snovi	Datum za zagotovitev skladnosti	Morebitno podaljšanje roka
(15)	fluoranten	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2013) = 2021 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2013) = 2033 revidirani OSK (2026) = 2039
(16)	heksaklorobenzen	2015	2027
(17)	heksaklorobutadien	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2039
(18)	heksaklorocikloheksan	2015	2027
(19)	izoproturon	2015	2027
(20)	svinec in njegove spojine	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2013) = 2021	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2013) = 2033
(21)	živo srebro in njegove spojine	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2039
(22)	naftalen	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2013) = 2021	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2013) = 2033
(23)	nikelj in njegove spojine	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2013) = 2021 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2013) = 2033 revidirani OSK (2026) = 2039
(24)	nonilfenoli (4-nonilfenol)	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2039
(25)	oktilfenoli ((4-(1,1',3,3'-tetrametilbutil)-fenol))	2015	2027
(26)	pentaklorobenzen	2015	2027
(27)	pentaklorofenol	2015	2027
(28)	policiklični aromatski ogljikovodiki (PAO)	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2013) = 2021 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2013) = 2033 revidirani OSK (2026) = 2039
	benzo(a)piren	glej vrstico za PAO	glej vrstico za PAO
	benzo(b)fluoranten	glej vrstico za PAO	glej vrstico za PAO
	benzo(k)fluoranten	glej vrstico za PAO	glej vrstico za PAO
	benzo(g,h,i)perilen	glej vrstico za PAO	glej vrstico za PAO
	indeno(1,2,3-cd)piren	glej vrstico za PAO	glej vrstico za PAO
	krizen	2039	2045
	benzo(a)antracen	2039	2045
	dibenz(a,h)antracen	2039	2045
	fluoranten	2039	2045

Številka vnosa v Prilogi I k direktivi o okoljskih standardih kakovosti	Ime snovi	Datum za zagotovitev skladnosti	Morebitno podaljšanje roka
(29)	simazin	prenesen na seznam onesnaževal, značilnih za povodje, 2015 (če je prisoten v DČ)	2027
(29a)	tetrakloroetilen	2015	2027
(29b)	trikloroetilen	2015	2027
(30)	tributilkositrove spojine ([18]) (tributilkositrov kation)	prvotni OSK = 2015 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2039
(31)	triklorobenzeni	preneseni na seznam onesnaževal, značilnih za povodje, 2015 (če so prisotni v DČ)	2027
(32)	triklorometan	2015	2027
(33)	trifluralin	2015	2027
(34)	dikofol	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2039 revidirani OSK (2026) = 2039
(35)	perfluorooktan sulfonska kislina (PFOS) in njeni derivati	2027	2039
(36)	kvinoksifen	2027	2039
(37)	dioksini in dioksinom podobne spojine	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2039 revidirani OSK (2026) = 2039
(38)	aklonifen	2027	2039
(39)	bifenoks	2027	2039
(40)	cibutrin	2027	2039
(41)	cipermetrin	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2039 revidirani OSK (2026) = 2039
(42)	diklorvos	2027	2027
(43)	heksabromociklododekan (HBCDD) ([24])	prvotni OSK = 2027 revidirani OSK (2026) = 2033	prvotni OSK = 2039 revidirani OSK (2026) = 2039
(44)	heptaklor in heptaklor epoksid	2027	2039
(45)	terbutrin	2027	2039
(46)	17 alfa-etinilestradiol (EE2)	2039	2045
(47)	17-beta-estradiol (E2)	2039	2045
(48)	acetamiprid	2039	2045
(49)	azitromicin	2039	2045
(50)	bifentrin	2039	2045
(51)	bisfenol A (BPA)	2039	2045
(52)	karbamazepin	2039	2045
(53)	klaritromicin	2039	2045

Številka vnosa v Prilogi I k direktivi o okoljskih standardih kakovosti	Ime snovi	Datum za zagotovitev skladnosti	Morebitno podaljšanje roka
(54)	klotianidin	2039	2045
(55)	deltametrin	2039	2045
(56)	diklofenak	2039	2045
(57)	eritromicin	2039	2045
(58)	esfenvalerat	2039	2045
(59)	estron (E1)	2039	2045
(60)	glifosat	2039	2045
(61)	ibuprofen	2039	2045
(62)	imidakloprid	2039	2045
(63)	nikosulfuron	2039	2045
(64)	permetrin	2039	2045
(65)	per- in polifluoroalkilne snovi (PFAS) – vsota 25	2039	2045
(66)	srebro	2039	2045
(67)	tiakloprid	2039	2045
(68)	tiametoksam	2039	2045
(69)	triklozan	2039	2045
(70)	vsota aktivnih snovi v pesticidih iz te preglednice	2039	2045